

Особливості професійно-етичної культури майбутнього соціального педагога-гувернера

/ М. Р. Верхоляк // Матеріали звітних наукових конференцій факультету педагогічної освіти. Львів : ЛНУ імені Івана Франка , 2019. – Вип. 4. – С. 162-166.

Нові орієнтири базової гуманістичної культури в суспільстві є відмінною рисою сучасної системи освіти, яка розглядає дитину як головну цінність суспільства. На початку 90-х рр. минулого століття у вітчизняній освітній системі відбулися суттєві зміни, стали з'являтися альтернативні форми освіти й виховання, розвиток яких є відображенням змін попиту на педагогів певної кваліфікації і особистих потреб громадян.

Важливим чинником, що викликав до життя ідею домашнього виховання силами педагога-професіонала, стало негативне ставлення частини населення до системи суспільного виховання, яке повільно перебудовується на особистісно-орієнтовну модель навчання і виховання дитини.

Соціально-економічні зміни в Україні створили передумови до відродження інституту гувернерства як суспільно необхідного соціально- педагогічного явища.

Призначення сучасного інституту гувернерства полягає в тому, щоб задовольнити освітні і виховні потреби, що виникли на сучасному етапі в окремих сім'ях, але ж є значущими для суспільства в цілому.

Об'єктивний рівень професійної підготовки майбутнього педагога визначається сформованістю його професійних і особистісних якостей. Все очевиднішим стає той факт , що не лише сума знань, а синтез знань, умінь і професійно-етичних якостей є важливим показником ґрунтовно і різнобічно підготовленого спеціаліста. Особливо це стосується соціального педагога-гувернера, головною метою діяльності якого є створення умов для саморозвитку, самоствердження особистості дитини. Неодмінною запорукою успішності соціальних педагогів до здійснення гувернерської діяльності є застосування етичних принципів у роботі.

Значний внесок у вивчення формування професійної етики соціального педагога здійснили такі вчені в своїх працях: Г. І. Белякова «Професійна етика», Г.

П. Медведєва «Етика соціальної роботи», Г. І. Белякова «Професійний етикет». У дослідженнях І. Д. Зверєвої, Л. Г. Коваль, Л. І. Міщик, О.І. Холостової та інших розкрито окремі аспекти професійної підготовки і, зокрема, вимоги до професійно-етичної діяльності соціального педагога.

Із розвитком тієї чи іншої професії формуються норми, правила, вимоги до представника певної сфери діяльності. Ці вимоги включають необхідні знання, уміння, навички і певні особистісні якості, норми ставлення до різних складових професійної діяльності.

Складовою професійної культури є етична культура, в якій проявляються моральні вимоги до особистості спеціаліста. Професійна етика – це сукупність стійких норм і правил, якими повинен керуватися педагог у своїй діяльності. Соціально-педагогічна етика включає постулати про обов'язок, конфіденційність, добро й зло, інші моральні та філософські категорії і пріоритети в охороні дитинства [1].

Соціальному педагогу-гувернеру доводиться розв'язувати наступні завдання: здійснення індивідуального соціального виховання і розвитку дітей переддошкільного, дошкільного та шкільного віку, захист їхніх прав та інтересів; організація індивідуальної роботи з дітьми з обмеженими функціональними можливостями чи незначними порушеннями стану здоров'я, дітьми із соціальними проблемами, обдарованими дітьми з метою соціально-педагогічної допомоги і підтримки, корекції їхнього розвитку, нейтралізації негативного впливу середовища; установлення співробітництва з батьками дитини, підвищення їх педагогічної культури; удосконалення власної професійної діяльності; виконання ролі батьків-вихователів у дитячих будинках сімейного типу. Тобто дитину необхідно вчити бути «архітектором» власного життя, який відчуває впевненість у майбутньому і здатний виявляти повагу та довіру не лише до самого себе, а до всього світу [3].

Професійно-етична культура соціального педагога-гувернера відображає єдність процесу створення професійно-етичних цінностей і процесу засвоєння цих цінностей (виконує аксіологічну функцію). Професійно-етична культура представляє систему професійно-етичних якостей, які є регулятором соціально-

педагогічних відносин (виконує регулятивну функцію). Водночас професійно-етична культура виконує і нормативну функцію.

Професійно-етична культура соціального педагога-гувернера реалізує також і виховну функцію шляхом формування якостей особистості, способу життя всіх учасників професійної взаємодії.

Існує два пласти прояву моральних регуляторів у професійних відносинах - на рівні зовнішньої етичної культури поведінки, що проявляється, наприклад, у людській ввічливості, тактовності, і на рівні глибокого внутрішнього розуміння моральних категорій і уявлень, які переходять у переконання: уявлення про добро і зло, професійний обов'язок. Засвоєні етичні категорії і створюють внутрішню професійно-етичну культуру.

Показниками наявності професійно-етичної культури можуть бути певні якості, особливості і поведінка, узгоджені з вимогами професійно-етичного кодексу чи правил, притаманних для соціального педагога гувернера [2].

Таким чином, професійно-етичну культуру соціального педагога-гувернера ми розглядаємо як систему моральних цінностей та етичних норм, які стали внутрішніми переконаннями особистості, в основі яких лежить альтруїстичний імператив.

Професіоналізм соціального педагога є сумою трьох складових: змісту діяльності, її ефективності, і міри спрямованості на соціально-значущі цілі.

Основними складовими змісту професійної діяльності соціального педагога є: високий рівень соціально-педагогічних знань; високий рівень володіння уміннями і технологіями роботи.

Сутність професійно-етичної культури соціального педагога проявляється через альтруїстичний характер її ціннісного змісту, через спрямованість на гуманізацію професійних відносин, а також у творчій самореалізації моральних переконань та ідеалів адекватно до етичних норм соціально-педагогічної діяльності.

Показниками наявності професійно-етичної культури можуть служити певні якості особистості (О.А. Дубасенюк, М.М. Закович, і.І. Мигович, В.В. Сагарда) й поведінка, узгоджена з вимогами професійно-етичних правил. У структурі професійно-етичної культури можна виділити чотири компоненти: аксіологічний,

який дозволяє розкривати професійно-етичну культуру соціального педагога як сукупність педагогічних цінностей; технологічний, що виступає як спосіб соціально-педагогічної діяльності; творчий, який є свідченням прояву педагогічної творчості соціального педагога, і особистісний - розкриває професійно-етичну культуру соціального педагога як специфічний спосіб реалізації сутнісних сил людини.

Повноцінна реалізація професійно-етичної культури можлива за умов наявності функціональних компонентів - аксіологічного, регулятивного, нормативного, та виховного.

У взаємодії структурні компоненти і функціональні компоненти утворюють систему професійної культури соціального педагога-гувернера.

Отож із вищезазначеного випливає, що фахова діяльність соціального педагога до здійснення гувернерської діяльності ґрунтується як на загальнолюдських особистісних моральних якостях, так і на професійній системі моральних принципів і цінностей.

Література:

1. Зозуляк-Случик Р. В. Етика соціально-педагогічної діяльності : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закладів / Р. В. Зозуляк-Случик , Б. І. Ковбас. – Івано-Франківськ : Симфонія форте , 2011. – 212 с.
2. Капська А. Й. Технології соціально-педагогічної роботи / А. Й. Капська. – К. , 2000. – 372 с.
3. Пальчевський С. С. Соціальна педагогіка : навч. посіб. / С. С. Пальчевський. – К. : Кондор, 2005. – 560 с.